

ЗАЯВА
про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту
Інтегрованого національного плану з енергетики та клімату
України на період 2022-2030 роки

1) ЗАМОВНИК

Міністерство енергетики України

2) ВИД ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Пунктом 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» визначено, що документи державного планування, це – стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Проєкт Інтегрованого національного плану з енергетики та клімату України на період 2022-2030 роки (далі – Інтегрований план) був розроблений задля підготовки пропозицій з метою стимулювання переходу до низько вуглецевої енергетики.

На світовому рівні питання, пов'язані зі зміною клімату, наразі регулюються Рамковою конвенцією ООН про зміну клімату (РКЗК ООН), Кіотським протоколом та Паризькою угодою. Україна продовжує брати активну участь у боротьбі зі зміною клімату в міжнародних масштабах і ратифікувала всі зазначені документи. Таким чином, Україна стала стороною Додатка 1 до РКЗК ООН у 1997 році та Додатка В до Кіотського протоколу починаючи з 2004 року.

Україна також однією з перших ратифікувала Паризьку угоду 14 липня 2016 року. 16 вересня 2015 року Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням № 980-р затвердив очікуваний національно визначений внесок за цією Угодою. Було заявлено, що у 2030 році обсяг викидів парникових газів не повинен перевищувати 60% рівня викидів 1990 року.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.07.2021 №868-р схвалено Оновлений національно визначений внесок України до Паризької угоди, який містить нову ціль України щодо скорочення викидів парникових газів. Документ пропонує на загальнонаціональному рівні не перевищити у 2030 році 35 % обсягів викидів парникових газів порівняно з рівнем 1990 року або скоротити викиди парникових газів на 65 % у 2030 році порівняно з 1990 роком.

Крім того, розпорядженням від 7 грудня 2016 року № 932-р Кабінет Міністрів України затвердив Концепцію реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року.

Енергетична стратегія України на період до 2035 року, затверджена розпорядженням Кабінет Міністрів України від 18 серпня 2017 року № 605-р, закладає основи для поступового переходу до низьковуглецевої економіки. Досягнення цілей, передбачених в Енергетичною стратегією України на період до 2035 року, означає:

1. Декарбонізація. В Енергетичній стратегії України на період до 2035 року планується досягнути зниження енергоємності ВВП на 50% до 2035 року порівняно з 2015 роком, а також до того самого часу збільшити частку відновлювальних джерел енергетики у структурі первинного енергопостачання у країні до 25%. Крім того, на початку 2020 року опублікувало проєкт Концепції «зеленого» енергетичного переходу України до 2050 року, що передбачає амбітніші цільові показники у сфері енергетики на найближчі десятиліття та оновлення національних стратегій, зокрема Енергетичної стратегії України.

2. Енергоефективність. Україна є членом Енергетичного Співтовариства та підтримує Рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства № D/2015/08/МС-EnC, згідно з яким кожна Договірна Сторона зобов'язана здійснити транспозицію та імплементацію Директиви 2012/27/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 жовтня 2012 року про енергоефективність. Відповідно, Україна наразі перебуває у процесі ухвалення рамкового Закону України «Про енергоефективність», що встановлює обов'язкові цільові показники енергоефективності до 2030 року.

3. Енергетична безпека. Україна купує значну частку паливних ресурсів за кордоном. Однак протягом останніх трьох років імпорту природного газу здійснювався виключно з країн ЄС, а також розроблялися місцеві родовища природного газу. Крім того, в Енергетичній стратегії України передбачена подальша диверсифікація джерел і шляхів постачання енергоресурсів, а також підвищення безпеки енергетичної інфраструктури України.

4. Повністю інтегрований внутрішній енергетичний ринок. Україна наразі приводить свою енергосистему та газотранспортну систему у відповідність до ринків ЄС. У загальному, в Угоді про асоціацію та в Енергетичній стратегії України передбачене будівництво 4 ГВт загальної потужності передачі електроенергії між Україною та ЄС.

5. Дослідження, інновації та конкурентоспроможність. Україна має намір модернізувати поточну інфраструктуру енергопостачання та впровадити інноваційні технології, зокрема розумні енергомережі, технології уловлювання, зберігання та повторного використання вуглецю, а також інвестувати у промислове виробництво та використання водню.

Інтегрований план це перший план заходів, що містить комплексний набір конкретних політик, заходів, інструментів тощо задля підвищення енергоефективності та енергозбереження, збільшення використання та споживання відновлюваних джерел енергії в усіх секторах економіки, скорочення викидів парникових газів, посилення енергетичної безпеки, розвитку енергетичних ринків, науки, інновацій та конкурентоспроможності України.

3) ТЕ, ЯКОЮ МІРОЮ ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ВИЗНАЧАЄ УМОВИ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ АБО ОБ'ЄКТІВ, ЩОДО ЯКИХ ЗАКОНОДАВСТВОМ ПЕРЕДБАЧЕНО ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ (У ТОМУ ЧИСЛІ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ, РОЗМІРУ, ПОТУЖНОСТІ АБО РОЗМІЩЕННЯ РЕСУРСІВ)

Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, визначеної частинами другою і третьою статті третьої. Така планована діяльність підлягає оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Проект документа передбачає реалізацію заходів, що відповідно до статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» належать до другої категорії видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають відповідній оцінці, а саме:

нарощування ресурсної бази та видобутку первинних енергетичних ресурсів, вітчизняних потужностей з їх перероблення, що належить до категорії видобувної промисловості: видобування корисних копалин, крім корисних копалин місцевого значення, які видобуваються землевласниками чи землекористувачами в межах наданих їм земельних ділянок з відповідним цільовим використанням; перероблення корисних копалин, у тому числі збагачення.

У проекті документа державного планування визначені заходи з розвитку сектора видобутку вуглеводнів, що забезпечуватиме потреби України в обсягах природного газу власного видобутку з подальшою можливістю його експорту, а саме:

- сприяння збільшенню обсягу геологорозвідувальних робіт із забезпеченням приросту вітчизняної ресурсної бази, освоєння нових родовищ і горизонтів;

- будівництво нових свердловин на існуючих родовищах для збільшення видобутку нафти і газового конденсату із визначенням локалізації їх залишкових запасів на основі постійно діючих геолого-технологічних моделей.

створення стратегічних запасів енергоресурсів, що належить до категорії енергетичної промисловості: зберігання та переробка вуглеводневої сировини (газу природного, газу сланцевих товщ, газу, розчиненого у нафті, газу центрально-басейнового типу, газу (метану) вугільних родовищ, конденсату, нафти, бітуму нафтового, скрапленого газу); поверхнєве та підземне зберігання викопного палива чи продуктів їх переробки на площі 500 квадратних метрів і більше або об'ємом (для рідких або газоподібних) 15 кубічних метрів і більше.

У проекті документу передбачається заходи із створення запасів газу, нафти та нафтопродуктів, а також свіжого ядерного палива (уранового

концентрату), а саме:

- створення мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів за 90-денним (або 61-денним) стандартом і змішаною системою управління ними; оптимізація запасів відповідно до структури споживання по регіонах, а також по сценаріях використання;
- створення запасу свіжого ядерного палива (уранового концентрату).

4) ЙМОВІРНІ НАСЛІДКИ

У ході здійснення СЕО мають бути оцінені ймовірні наслідки реалізації проєкту документа державного планування у тому числі для здоров'я населення:

а) для довкілля

будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

б) для клімату

негативні наслідки, що збільшують вплив на клімат, а саме – збільшують викиди та зменшують поглинання парникових газів, а також позитивні наслідки, що зменшують викиди та збільшують поглинання парникових газів.

в) для територій з природоохоронним статусом

ймовірні наслідки від діяльності, що пропонується, для територій і об'єктів природно-заповідного фонду, територій та об'єктів, які мають особливу екологічну, наукову й естетичну цінність, екомережі.

г) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, будуть оцінені під час здійснення стратегічної екологічної оцінки.

5) ВИПРАВДАНІ АЛЬТЕРНАТИВИ, ЯКІ НЕОБХІДНО РОЗГЛЯНУТИ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки проєкту документу державного планування доцільно проаналізувати виправдані альтернативи прийняття управлінських рішень, з урахуванням ймовірних наслідків реалізації Національного плану для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Альтернатива 1:

Нульовий сценарій – тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку не затвердження зазначеного документа державного планування. У такому разі відбудеться зростання попиту на енергію на 1,3% щороку до 2040 року, що призведе до збільшення обсягів викидів, пов'язаних з енергетикою.

Альтернатива 2:

Сценарій сталого розвитку: Скорочення викидів досягається завдяки використанню різних видів палива та технологій, що забезпечують ефективно та рентабельно надання енергетичних послуг. Майже весь приріст виробництва електроенергії буде забезпечений за рахунок вітрової та сонячної фотоелектричної енергетики. Підвищення світової температури залишиться на

рівні значно нижче 2°C і докладатимуться зусилля, щоб обмежити його до 1,5°C.

Оцінка ефективності вказаних альтернативних варіантів буде відображена у Звіті про стратегічну екологічну оцінку.

6) ДОСЛІДЖЕННЯ, ЯКІ НЕОБХІДНО ПРОВЕСТИ, МЕТОДИ І КРИТЕРІЇ, ЩО ВИКОРИСТОВУВАТИМУТЬСЯ ПІД ЧАС СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ

Основною метою прогнозу є оцінка негативного впливу на навколишнє природне середовище через прямий чи опосередкований вплив людини, вирішення задач раціонального природокористування відповідно до очікуваного стану природного середовища.

Всі методи прогнозування об'єднують у дві групи: логічні і формалізовані.

До логічних методів відносять методи індукції, дедукції, експертних оцінок, аналогії.

У разі відсутності достовірних відомостей про об'єкт прогнозування і, якщо об'єкт не підлягає математичному аналізу, використовують метод експертних оцінок, суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів.

Метод аналогій полягає в тому, що закономірності розвитку одного процесу з певними поправками можна перенести на інший процес, для якого потрібно зробити прогноз.

Формалізовані методи поділяють на статистичний, екстраполяційний і моделюючий.

Статистичний метод ґрунтується на кількісних показниках, які дають можливість зробити висновок про темпи розвитку процесу в майбутньому. Сутність його полягає в отриманні і спеціалізованому обробленні прогнозних оцінок об'єкта шляхом оброблення наявних даних та їх аналізу висококваліфікованих фахівців (експертів) у певній сфері науки, техніки, виробництва.

Метод екстраполяції полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє. Цей метод ефективний при короткостроковому прогнозуванні стосовно об'єкта, який тривалий час розвивався рівномірно без значних відхилень. Ґрунтується він на вивченні кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку у прогнозованому періоді.

Метод моделювання полягає у побудові моделей, які розглядають з урахуванням імовірної або бажаної зміни прогнозованого явища на певний період, користуючись прямими або опосередкованими даними про масштаби та напрями змін. При побудові прогнозних моделей необхідно виявити фактори, від яких суттєво залежить прогноз: з'ясувати їх співвідношення з прогнозованим явищем; розробити алгоритм і програми моделювання змін довкілля під дією певних факторів.

Для здійснення стратегічної екологічної оцінки будуть використовуватись логічні і формалізовані методи прогнозування, зокрема буде здійснено:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників;
- аналіз слабких та сильних сторін документу державного планування з точки зору екологічної ситуації;
- консультації з громадськістю щодо екологічних цілей;
- визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру;
- оцінка впливу проекту документу державного планування на довкілля та на здоров'я населення;

7) ЗАХОДИ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ РОЗГЛЯНУТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки передбачається розглядати заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків на довкілля, визначені законодавством та нормативно-правовими актами.

8) ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ

Звіт про стратегічну екологічну оцінку розробляється відповідно до статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

9) ОРГАН, ДО ЯКОГО ПОДАЮТЬСЯ ЗАУВАЖЕННЯ І ПРОПОЗИЦІЇ, ТА СТРОКИ ЇХ ПОДАВАННЯ

Зауваження та пропозиції громадськості щодо *Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту Інтегрованого національного плану з енергетики та клімату України на період 2022-2030 роки* подаються до Директорату стратегічного планування та європейської інтеграції Міністерства енергетики України за адресою: 01601, м. Київ, вул. Хрещатик, 30, e-mail: kanc@mev.gov.ua, протягом 15 календарних днів із дня її оприлюднення.